

УДК 911.3:339.92(477+575.4)

О. Б. Пікулик – кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри країнознавства
і міжнародних відносин Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Сучасні особливості економічного співробітництва України та Туркменистану

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин ВНУ ім. Лесі Українки*

Розглянуто особливості економічного співробітництва України та Туркменистану. Проаналізовано основні показники взаємної торгівлі між країнами. Досліджено особливості інвестиційного співробітництва України та Туркменистану. Розкрито участь України в реалізації інфраструктурних проектів у Туркменистані. Розглянуто перспективи українсько-туркменської економічної співпраці.

Ключові слова: економічне співробітництво, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, інвестиції.

Пікулик О. Б. Современные особенности экономического сотрудничества Украины и Туркменистана. Рассмотрены особенности экономического сотрудничества Украины и Туркменистана. Проанализированы основные показатели взаимной торговли между странами. Исследованы особенности инвестиционного сотрудничества Украины и Туркменистана. Раскрыто участие Украины в реализации инфраструктурных проектов в Туркменистане. Рассмотрены перспективы украинско-туркменского экономического сотрудничества.

Ключевые слова: экономическое сотрудничество, внешняя торговля, экспорт, импорт, инвестиции.

Pikulyk O. B. Modern Peculiarity of Economic Collaboration of Ukraine and Turkmenistan. The peculiarity of economic cooperation of Ukraine and Turkmenistan is examined. The analyses of main index of mutual trade of countries are given. The features of investment collaboration of Ukraine and Turkmenistan are examined. Participating of Ukraine in realization of infrastructural projects in Turkmenistan is given. The perspectives of Ukrainian-Turkmenian economic collaboration are examined.

Key words: economic collaboration, foreign trade, export, import, investments.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із важливих напрямів зовнішньої стратегії України є інтенсифікація процесів економічного співробітництва з країнами пострадянського простору. Пошук ефективної моделі взаємних економічних зв'язків, оптимізація торговельно-економічних потоків та забезпечення співпраці в різних сферах на взаємовигідній основі дасть змогу країнам розширити можливості їх подальшого економічного зростання. Тому розгляд сучасних особливостей, проблем та перспектив економічного співробітництва України з країнами пострадянського простору, у тому числі з Туркменистаном, є актуальним питанням наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. Питання співробітництва України з Туркменистаном тією чи іншою мірою відображаються в наукових працях Н. Кухарської [2], В. Майко [3], Г. Полаєвої [4], Р. Сирінського [5] та ін. Зокрема, Н. Кухарська розглядає східний геоекономічний вектор України, у тому числі відносини з країнами СНД [2]. Г. Полаєва досліджує сучасний стан та проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків Туркменистану [4]. Р. Сирінський аналізує особливості та перспективи відносин України з країнами Центральної Азії, у тому числі з Туркменистаном [5]. У працях В. Майко досліджуються економічні пріоритети України в країнах Центральної Азії [3]. З врахуванням прагнень обох країн інтенсивно розвивати відносини, у тому числі торговельно-економічну співпрацю, а також реалізацію спільних інвестиційних проектів, важливого значення набуває дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку українсько-туркменського економічного співробітництва.

Мета дослідження – аналіз сучасних особливостей економічного співробітництва України та Туркменистану. Основними завданнями є:

- дослідження основних напрямів українсько-туркменського співробітництва на сучасному етапі;
- проведення аналізу торговельно-економічних відносин країн;
- розгляд перспективних напрямів співробітництва України та Туркменистану.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Туркменістаном підписаний під час першого офіційного візиту Президента України Л. М. Кравчука до Ашгабата 10 жовтня 1992 р. Тоді ж укладено міждержавний Договір про дружбу й співробітництво між Україною та Туркменістаном [10]. Загалом договірно-правова база українсько-туркменських відносин нараховує понад 100 документів міждержавного, міжурядового, міжвідомчого й міжрегіонального характеру, у тому числі 61 документ стосується розвитку двосторонніх відносин у торговельно-економічній сфері [6].

Головними документами, що регулюють питання торговельно-економічного співробітництва між Україною та Туркменістаном є Угода про вільну торгівлю між ними (1994 р.), Угода про виробничу кооперацію (1996 р.), Угода про співробітництво й взаємодопомогу у митних справах (1997 р.), Угода про сприяння та взаємний захист інвестицій (1998 р.), Угода про співробітництво й взаємодопомогу з питань дотримання податкового законодавства (2001 р.), Договір між Україною та Туркменістаном про довгострокове торговельно-економічне співробітництво (2011 р.) [1; 10].

Динаміка зовнішньоторговельного обороту товарів і послуг України з Туркменістаном характеризувалася значним зменшенням у 2009 р. та 2010 р. та зростанням у 2011 р. (рис. 1). Зокрема, у 2009 р. цей показник зменшився на 4929 млн дол. США. У 2011 р. зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг України з Туркменістаном становив 1158,9 млн дол. США. Порівняно з 2010 р., цей показник збільшився на 799,8 млн дол. США, що пояснюється зростанням імпорту природного газу із Туркменістану та зростанням експорту продукції машинобудування з України [6].

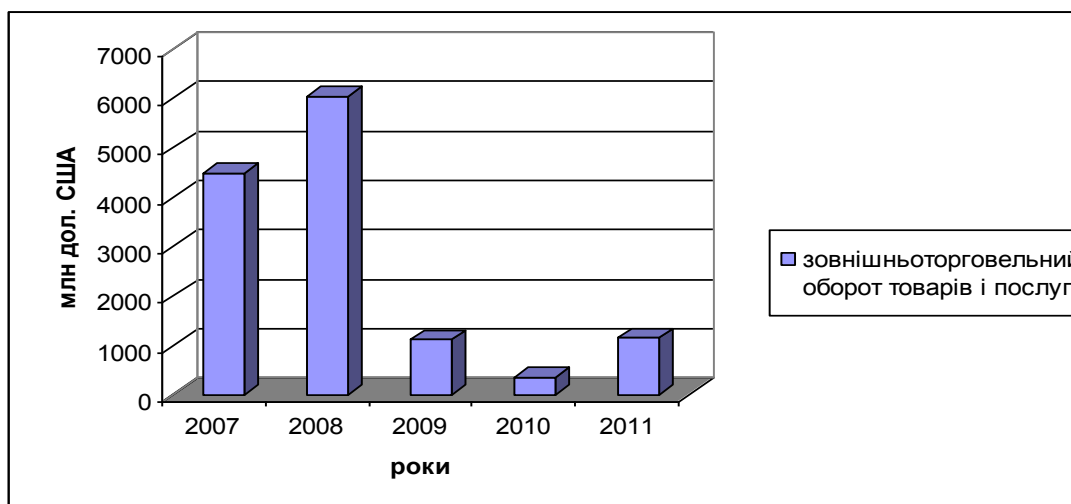

Рис. 1. Динаміка зовнішньоторговельного обороту товарів і послуг України з Туркменістаном у 2007–2011 рр.

За перше півріччя 2012 р. зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг України з Туркменістаном збільшився, порівняно з аналогічним періодом 2011 р., на 111,6 млн дол. США та становив 445,1 млн дол. США, що зумовлено зростанням експорту у 2,9 раза.

Аналогічні тенденції характерні й для динаміки експорту товарів та послуг з України в Туркменістан. Протягом 2008–2010 рр. експорт зменшився з 414,9 млн дол. США до 320,5 млн дол. США. У 2011 р. цей показник збільшився та становив 395,4 млн дол. США (рис. 2).

У загальному обсязі експорту товарів з України до Туркменістану у 2011 р. найбільшу частку становила продукція металургійної промисловості (73,5 млн дол. США), агропромислового комплексу (67,2 млн дол. США) й машинобудування (55,9 млн дол. США) (рис. 3). Порівняно з 2010 р., спостерігалася зростання обсягу експорту агропромислових товарів та продукції машинобудування (на 3,1 млн дол. США та 26,1 млн дол. США, відповідно) і зменшення обсягу експорту продукції металургійної та хімічної промисловості (на 9,1 млн дол. США й 1,2 млн дол. США, відповідно) [6].

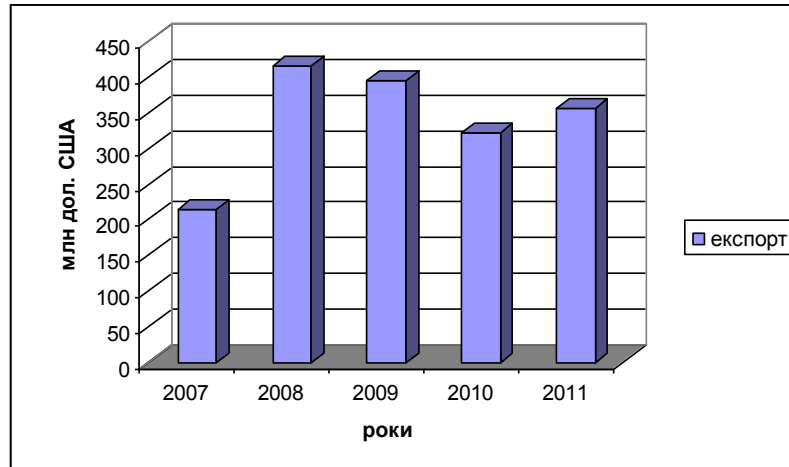

Рис. 2. Динаміка експорту товарів і послуг з України в Туркменістан у 2007–2011 рр.

Основними статтями експорту послуг до Туркменістану у 2011 р. були будівельні, ділові, технічні, транспортні послуги, подорожі, послуги в архітектурних, інженерних та інших технічних сферах. У першому півріччі 2012 р. експорт послуг до Туркменістану збільшився на 45 % і становив 86,0 млн дол. США.

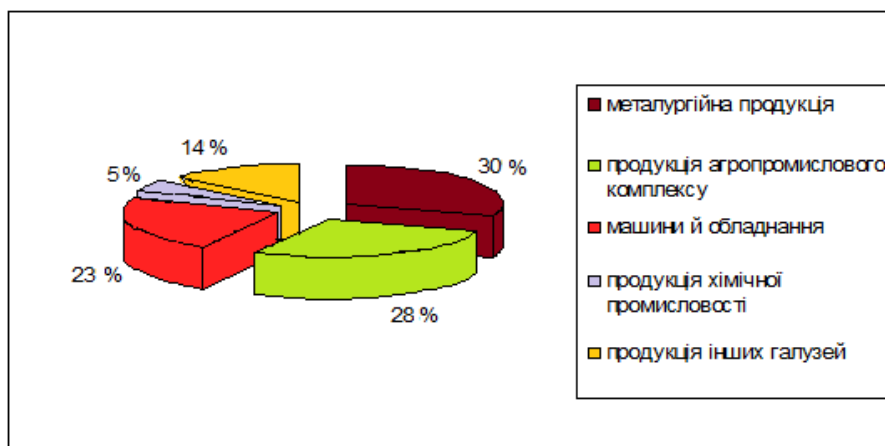

Рис. 3. Товарна структура експорту товарів з України в Туркменістан у 2011 р.

Щодо імпорту товарів і послуг із Туркменістану в Україну, то найвищі показники спостерігались у 2007 та 2008 рр. (4268,0 млн дол. США й 5633,6 млн дол. США, відповідно). До 2010 р. імпорт товарів та послуг продовжував зменшуватися та становив 38,7 млн дол. США (рис. 4).

Лише у 2011 р. відбулося зростання імпорту товарів та послуг і він становив 763,4 млн дол. США. У 2011 р. Україна імпортувала з Туркменістану здебільшого енергоносії (720,2 млн дол. США) та продукцію легкої промисловості (5 млн дол. США, у тому числі 3,5 млн дол. США) [6].

Ще однією складовою частиною економічного співробітництва України й Туркменістану є залучення інвестицій. Загальний обсяг інвестицій із Туркменістану в Україну у 2010 р. становив 495,2 тис. дол. США, що у 2,8 раза більше від попереднього року. Основну частину інвестицій у 2010 р. залучено в оптову торгівлю та посередництво в торгівлі (98,9 %, або 489,9 тис. дол. США), а також переробну промисловість. Станом на 01.04.2012 р. обсяг туркменських інвестицій в економіку України склав 0,5 млн дол. США, більша частина яких припадає на переробну промисловість (91,2 % від загального обсягу інвестицій) та оптову торгівлю (8,8 %). Україна інвестувала в економіку Туркменістану у 2009 р. 49 тис. дол. США, які були залучені у сферу будівництва. Станом на 01.04.2012 р. інвестиції з України в економіку Туркменістану становлять 6,9 тис. дол. США [6].

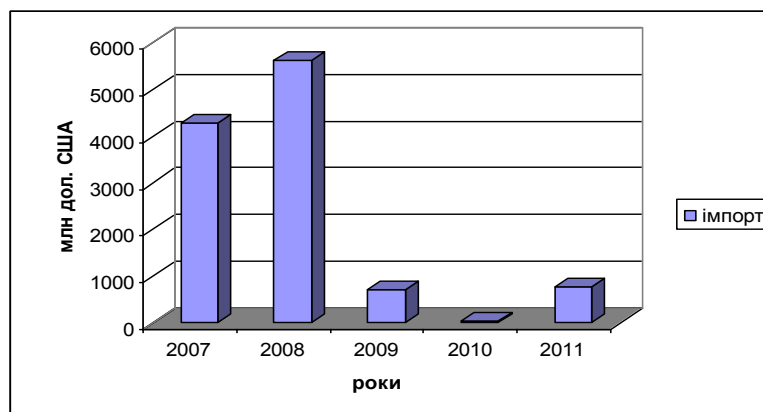

Рис. 4. Динаміка імпорту товарів і послуг із Туркменістану в Україну в 2007–2011 рр.

Важливе значення в українсько-туркменському економічному співробітництві має залучення українських компаній до реалізації в Туркменістані державних інфраструктурних проектів. Зокрема, державною корпорацією «Укртрансбуд» побудовано залізничний міст через р. Амудар'я; Фінансово-промислова група «Альтком» у 2010 р. розпочала спорудження автодорожного мосту через цю річку; компанія «Інтербудмонтаж» здійснює будівельно-монтажні роботи на дренажно-комунікаційному тунелі в Ашхабаді, який планується увести в експлуатацію до кінця 2012 р.; ВАТ «Сумське МНВО ім. Фрунзе» та «Українські газові технології» залучені до зведення ряду об'єктів для туркменського паливно-енергетичного комплексу; група компаній «Євроазіатський трубопровідний консорціум» постачає обладнання, труби й інші матеріали на будівництво нафтогазових об'єктів. У вересні та листопаді 2010 р. під час візитів заступника Міністра закордонних справ України В. А. Майко до Туркменістану були погоджені умови участі українських компаній і підприємств у реалізації проекту будівництва транстуркменського газопроводу «Схід-Захід» [7].

У 2011 р. підписано Міждержавну Програму торговельно-економічного співробітництва між Україною та Туркменістаном на 2012–2015 рр., у якій визначено основні завдання подальшого розвитку довгострокової економічної співпраці: взаємодія в нафтогазовій промисловості, будівельній сфері, спільна участь у розвідці й розробці нафтогазових родовищ, співпраця в галузі транспорту та зв'язку, сільськогосподарського виробництва й машинобудування. Крім того, у програмі зазначено, що подальшу діяльність сторін буде спрямовано на диверсифікацію структури експорту-імпорту, розширення номенклатури продукції, створення спільних підприємств, реалізацію спільних інвестиційних проектів та вихід на ринки третіх країн [9].

13 березня 2012 р. між урядами України й Туркменістану підписано Угоду про спільну міжурядову комісію з економічного і культурно-гуманітарної співробітництва. У ній зазначено, що основними завданнями Комісії є спільна діяльність із підготовки проектів двосторонніх документів з економічного й культурно-гуманітарного співробітництва; внесення пропозицій з оптимізації розвитку відносин між державами, підготовка та узгодження програм торговельно-економічного, науково-технічного й гуманітарного співробітництва, а також розробки узгоджених заходів із їх реалізації [8].

4–6 вересня 2012 р. в Києві відбулося засідання Спільної міжурядової українсько-туркменської комісії з питань економічного та гуманітарного співробітництва, під час якого обговорено актуальні питання двосторонніх відносин, визначено шляхи їх розв'язання, а також окреслено перспективні напрями співробітництва [6].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Економічне співробітництво є одним із пріоритетних напрямів українсько-туркменських відносин та має потенціал для подальшого розвитку. Туркменістан – важливий економічний партнер України, що підтверджується нормативно-правовою базою двостороннього співробітництва, наявними обсягами торговельно-економічної й інвестиційної співпраці, а також активним політичним діалогом. Готовність обох сторін до подальшого співробітництва, реалізація спільних програм економічного розвитку та розробка механізмів їх реалізації дасть змогу країнам досягти позитивного економічного ефекту.

Подальші перспективні дослідження пов'язані з детальнішим аналізом основних проблем і перспектив економічного співробітництва між Україною та Туркменістаном, а також вивченням особливостей і проблем торговельно-економічного співробітництва України з іншими країнами пострадянського простору.

Список використаної літератури

1. Двосторонні відносини між Україною та Туркменістаном на рівні глав держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://svit.ukrinform.ua/Turkmenistan/turkmenistan.php?menu=attitudes>.
2. Кухарська Н. О. Східний гео економічний вектор України : розвиток зовнішньоекономічних відносин України з країнами СНД / Н. О. Кухарська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 6. – С. 145–152.
3. Майко В. Зовнішньополітичні та економічні пріоритети України в країнах Центральної, Південної та Південно-Східної Азії / В. Майко // Зовнішні справи. – 2011. – № 10. – С. 10–14.
4. Полаева Г. Б. Внешнеэкономические связи Туркменистана : состояние и эволюция / Г. Б. Полаева // Международная экономика. – 2009. – № 8. – С. 61–67.
5. Сирінський Р. Стан і перспективи відносин України з країнами Центральної Азії / Р. Сирінський // Зовнішні справи. – 2010. – № 5/6. – С. 40–43.
6. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Туркменістаном // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/turkmenistan/ua/40291.htm>.
7. Туркменістан готовий зміцнювати відносини з Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chudovo.org/turkmenistan-gotovij-zmicnyuvati-vidnosini-z-ukrainou/>.
8. Угода між Урядом України та Урядом Туркменістану про Спільну міжурядову комісію з економічного і культурно-гуманітарної співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/795_063.
9. Українсько-туркменське комюніке [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ubr.ua/uk/ukraine-and-world/power/ukransko-turkmenske-komunke-tekst-125194>.
10. Українсько-туркменські політичні відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/turkmenistan/ua/36632.htm>.

Адреса для листування:
43021, Луцьк, вул. Винниченка, 28,
тел. 24-60-81.

Статтю подано до редколегії
15.10.2012 р.

УДК 911.3:30(438)

А. А. Вавринюк – кандидат географічних наук,
доцент кафедри країнознавства і міжнародних
відносин Волинського національного університету
імені Лесі Українки, доктор географічних наук
Державної вищої школи в Хелмі (Польща)

Analiza porównawcza bezrobocia w Polsce za lata 2010–2012

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин ВНУ ім. Лесі Українки*

Wawryniuk A. A. Analiza porównawcza bezrobocia w Polsce za lata 2010–2012. Główny Urząd Statystyczny podał do publicznej wiadomości stopy bezrobocia w Polsce, w rozbięciu na regiony, województwa i powiaty. Na ich podstawie oraz w oparciu o dane z lat 2011 i 2010 dokonano analizy stóp bezrobocia oraz ich tendencji. Analiza pozwoliła na stwierdzenie znacznego spadku bezrobocia występującego w 2004 r., w porównaniu z początkiem 2012 r. Ważnym, ukazanym w tekście problemem jest bezrobocie występujące w poszczególnych powiatach danego województwa. Dla ukazania amplitudy tego zjawiska, podano najniższy i najwyższy wskaźnik występujących w tych jednostkach administracyjnych.

Ключові слова: безробіття, стапа безробіття, спадек безробіття, повіат, воєво́дство, регіон, Гłówny Urząd Statystyczny, аналіза порівнявча.